

Waterlinies in Nederland

Cultuurhistorisch
erfgoed

Mysterieuze verhalen
en beleving

Schitterende natuur

Economische
bedrijvigheid en
werkgelegenheid

Culturele, zakelijke en
sportieve activiteiten

Een betere
leefomgeving

De waterlinies - Nieuwe en Oude Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam, Grebbelinie en de Zuiderwaterlinie - zijn ooit gebouwd om ons in oorlogstijd te beschermen. Door het grote gebied met sluizen en dammen onder water te zetten, hielden we de vijand buiten de deur.

De forten boden extra verdediging op de zwakke plekken.

Tegenwoordig zijn de linies prachtige groene gebieden. Bij de forten, schuilplaatsen en waterstaatkundige werken valt heel wat te beleven. Op de fiets, te voet of over het water.

Veel forten en vestingsteden zijn gerestaureerd en hebben nieuwe functies gekregen. De maatschappelijke waarde is enorm. De linies verdienen daarom al uw aandacht en ruimte voor verdere ontwikkeling en behoud.

Cultuurhistorische waarde Met meer dan 1 miljoen bezoekers aan talloze evenementen en exposities vormen de waterlinies een cultuurhistorische attractie van jewelste. Cultureel erfgoed met unieke Hollandse verhalen. Over de strijd tegen vijandelijke legers. Maar ook over de rol van het water. Nu eens niet als bedreiging, maar als redding. Op en rond de forten, kastelen en vestingsteden herleven deze verhalen. Maar ook in digitale lespakketten voor scholen (3.000 downloads per jaar), in de waterliniemusea en in tv-programma's. Het is erfgoed van wereldniveau. Uniek van aard en omvang, dat het verdient om te behouden. Voor ons en komende generaties.

Economische en maatschappelijke waarde De laatste jaren zijn veel onderdelen van de linies gerestaureerd en tot ontwikkeling gebracht. De ondernemende overheid heeft miljoenen geïnvesteerd. Innovatieve ondernemers met een cultuurhistorisch hart geven nieuwe functies aan de monumenten. Altijd met behoud van natuur en cultuur. Een diversiteit aan activiteiten; goed voor de werkgelegenheid en economie. En een belangrijke basis voor het behoud. Want verantwoorde exploitatie draagt bij aan het voortbestaan.

MUSEUM

NEDERLANDS VESTINGMUSEUM (NAARDEN)

RESTAURANT

PUUR OP FORT BIJ DIEMERDAM (DIEMEN)

TROUWLOCATIE

SLOT LOEVESTEIN (ZALTBOMMEL)

RECREATIE

FORT AAN DE BUURSTEEG (RENSWOUDE)

WELLNESS

FORT RESORT BEEMSTER (ZUIDOOSTBEEMSTER)

EVENEMENTEN

FORTEILAND IJMUIDEN (IJMUIDEN)

Ruimtelijke waarde Duurzame en economische ruimtelijke gebiedsontwikkeling staat in de linies voorop. Met behoud van de landschappelijke kwaliteiten. Er is ruimte voor bedrijven en agrariërs die willen ondernemen, voor de natuur, voor inwoners die mooi willen wonen en natuurlijk voor recreatie. Bescherming is geregeld via de monumentenwet en de bestemmingsplannen. Zo is de Nieuwe Hollandse Waterlinie het grootste Rijksmonument van Nederland en staat de Stelling van Amsterdam op de Werelderfgoedlijst van UNESCO.

LANDBOUW EN VOEDSEL

STREEKTRANSFERIUM AAN DE A27 (HOUTEN)

KUNST

KUNSTFORT BIJ VIJFHUIZEN (HAARLEMMERMEER)

WIJN

FORT BENOORDEN PURMEREND (ZUIDOOSTBEEMSTER)

MAATSCHAPPELIJK

VREDESEDUCATIE OP FORT DE BILT (DE BILT)

ZORG

FORT BIJ PENNINGSVEEER (HAARLEMMERLIEDE)

VERGADERLOCATIE

FORT WIERICKERSCHANS (BODEGRAVEN)

OVERNACHTEN

B&B FORT BAKKERSKIL (WERKENDAM)

KANTOOR

FORT NIEUWERSLUIS (NIEUWERSLUIS)

Dit zijn de waterlinies

Oude Hollandse Waterlinie

(www.oudehollandsewaterlinie.nl)

- Oudste waterlinie ontstaan in rampjaar 1672
- Van Muiden tot aan de Biesbosch, westelijk van Utrecht
- 5 inundatiekommen, Fort Wierickerschans en 15 vestingen/vestingsteden
- Diverse schansen, posten, bastions, batterijen, redoutes

Zuiderwaterlinie

(www.zuiderwaterlinie.nl)

- Scheidslijn Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden dwars door Brabant
- Ontworpen in 1697
- 5 forten, 8 linies, 10 vestingen(steden)
- Sluizen en redoutes

Nieuwe Hollandse waterlinie

(www.hollandsewaterlinie.nl)

- 85 kilometer lint van Muiden tot aan de Biesbosch
- Vanaf 1815 aangelegd
- 60 forten en sluizen, 2 kastelen, vestingsteden en vele batterijen
- 550 groepsschuilplaatsen en kazematten

Stelling van Amsterdam

(www.stellingvanamsterdam.nl)

- 135 kilometer lange verdedigingslinie rondom Amsterdam
- Tussen 1880 en 1914 aangelegd
- 42 forten en 4 batterijen, dijken en sluizen
- Sinds 1996 UNESCO Werelderfgoed

Grebbeinie

(www.grebbeinie.nl)

- Verdedigingslinie tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe
- Tussen 1744 en 1910 aangelegd
- 16 (aarden) vestingwerken (forten, posten, batterijen), 9 waterkeringen en vele elementen als sluizen en kazematten
- De Grebbeinie voerde in 1940 de hoofdverdediging

De linies liggen in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant.

Waard(en) om te behouden

De waterlinies verdienen het om te worden behouden. Het laatste decennium is er veel geïnvesteerd. Forten zijn gerestaureerd, bunkers hersteld, paden aangelegd, extra liniepontjes gerealiseerd. Overheden, Stichting Liniebreed Ondernemen, exploitanten, eigenaren, ondernemers en vrijwilligers werken er gezamenlijk aan om het erfgoed te behouden. Momenteel lopen er 14 proefprojecten voor een beter beheer. Bijvoorbeeld voor het:

- reduceren van beheerkosten
- samenwerken met onderwijs- en zorginstellingen
- oprichten van vrijwilligersgroepen die delen van de linies beheren

Daadkracht in uitvoering

De linies zullen gezamenlijk uitgroeien tot een prachtige groene long met veel bijzondere 'places to go'. Voorwaarde is een integrale en daadkrachtige uitvoeringsstrategie. Er is ruime aandacht voor de kansen, die de linies gemeenten te bieden hebben. De Waterlinies zijn ook internationaal actief in diverse Europese Interreg-projecten voor kennisdeling- en uitwisseling met andere erfgoedsites.

Dit kunt u doen

Het waterliniegebied heeft het in zich om nationale en internationale allure te krijgen. Een sterk merk dat volop (economische) kansen biedt. De mate waarin die status rendeert, is vooral afhankelijk van de ambitie die ondernemers en (lokale) overheden hebben. De actieve inzet van (lokale) overheden in de afgelopen jaren heeft ervoor gezorgd dat de Stelling van Amsterdam de UNESCO Werelderfgoed status heeft verkregen. Als voorbereiding op de UNESCO status van de Stelling van Amsterdam is de Nieuwe Hollandse Waterlinie nu ook genomineerd. Om deze nominatie te effectueren moet er nog veel gebeuren. En daarbij hebben wij uw hulp nodig!

- Wees als lokale overheden trots op de linies en de gezamenlijke prestaties van de afgelopen jaren! Zowel binnen uw organisatie als daar buiten. Blijf ook komende jaren actief deelnemen aan de samenwerkingsverbanden van linies, want het is nu tijd om te oogsten!
- Gebruik de verhalen en prachtige landschappen van de linies voor een duurzame ontwikkeling van uw gemeenten. Waar nodig spring in de bres voor de linies. Onze gezamenlijke geschiedenis maar ook onze gezamenlijke toekomst heeft uw bescherming nodig door middel van ruimtelijk beleid.
- Pak de kans om belangrijke taken van de lokale overheden onder te brengen in de linies. De linies bieden een prachtig podium om zorg, sport, cultuur, (gastvrijheids) economie te laten floreren. Het motto van de linies is verschoven van behoud door ontwikkeling naar behoud door gebruik.
- Doe mee en stimuleer de samenwerking van liniepartners en combineer linieprojecten met bestaande programma's.

Samen voor het behoud van erfgoed

De gezamenlijke linieprovincies voelen zich verantwoordelijk voor de instandhouding en bescherming van de unieke waarden van de waterlinies. De nationale, regionale en lokale overheden zorgen ervoor dat hun plannen (zoals bestemmingsplannen) daaraan bijdragen. De linies verdienen over de volle breedte alle ruimte voor behoud van de cultuurhistorische, economische, bedrijvige en natuurlijke waarden. Doet u mee?

Kijk voor meer informatie op:

www.stellingvanamsterdam.nl

www.oudehollandsewaterlinie.nl

www.hollandsewaterlinie.nl

www.grebbelinie.nl

www.zuiderwaterlinie.nl

www.forten.nl

www.liniebreedondernemen.nl

Bronvermelding:

Foto omslag Kunstfort bij Vijfhuizen: Thomas Lenden, Tentoonstelling: Dreams are my reality in 2010.

Fort de Bilt: Anna van Kooij, Wijnfort benoorden Purmerend: Kenneth Stamp, Streektransferium: Arc2 architecten.

Meer informatie

Utrecht: *Maryann Glorie*
maryann.glorie@provincie-utrecht.nl

Noord-Holland: *Eric ten Brummelhuis*
brummelhuis@noord-holland.nl

Gelderland: *Rolof van Hövell*
r.van.hovell@gelderland.nl

Noord-Brabant: *Joost Findhammer*
jfindhammer@brabant.nl

Zuid-Holland: *Vincent Collette*
vmjan.collette@pzh.nl

PROVINCIE :: UTRECHT

 Provincie
Noord-Holland

 provincie
Gelderland

Provincie Noord-Brabant

